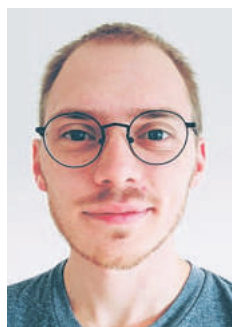

Hvis vi ikke er påpasselige, risikerer vi altså, at det rum, som landsbyerne lever af, bliver kommercialiseret i en sådan grad, at det ikke længere "tilhører" landsbyen eller bidrager til det gode liv i landsbyen.

Kronik.

Strategisk landsbyplanlægning skal sikre levedygtige landsbyer i fremtiden

Kasper Friis Bavnæk, ph.d.-studerende ved Center for Landdistriktsforskning

I disse tider synes fremtiden både uoverskuelig og uforudsigelig for flere og flere. Dette gør sig også gældende i landdistrikterne, som ofte er mere pressede af den nuværende energikrise grundet stigende priser til fyret, om det så er olie, gas eller træ. Krisen presser også det lokale handelsliv, særligt de små lokale købmænd, som jo desværre var lidt af en truet art i forvejen.

Med det sagt er fremtiden måske ikke så uforudsigelig for landdistrikterne alligevel. Godt nok kan vi ikke spå om morgendagen, men en forsigtig prognose er der dog plads til, og der er lys at skimte.

Ude i kommunerne sidder der nemlig folk, som har lagt en plan, der skal sikre det fortsatte gode liv på landet.

Siden juni 2019 har der været krav om, at kommunerne i deres kommende kommuneplaner skal lave strategisk planlægning for landsbyerne. Målet er at sikre levedygtige landsbyer i fremtiden. Det vil sige, at der i mange kommuner allerede nu er strategier for, hvad der skal ske med landsbyerne i de næste 12 år.

KRAVET OM STRATEGISK planlægning for landsbyer er i sagens natur ukonkret i sin formulering. Den ukonkrete formulering er dog helt sikkert intentionel, for at netop kommunerne kan tilpasse strategierne til deres unikke kontekst, altså ud fra de lokale udfordringer og muligheder.

Nogle kommuner planlægger for øget vækst omkring motorveje og anden infrastruktur, mens andre fokuserer på bevaring af kulturmiljøer og natur. Nogle kommuner ser store turistpotentialer for særligt kystbyerne, hvor strategier for sund udvikling af disse kan prioriteres, mens andre igen lader civilsamfundet komme til orde igennem lokalråd eller andre former for borgergrupper for, at disse kan drive den lokale udvikling.

Redskaberne og strategierne er mange, og billedet ovenfor er muligvis karikeret en smule. Realiteten er altid mere nuanceret end fremstillingen. Ofte er fokus i planlægningen dog på selve landsbyen og sjældent på rummet omkring den, medmindre det handler om naturpotentialer, der kan lokke turister eller byboere til. Men at planlægge en landsby efter samme logikker, som når man planlægger en større by, er at ramme ved siden af.

HVOR LIVET I de større byer er centreret om rummet inden for byzonen, har levevilkårene for folk på landet til alle tider været betinget af rummet omkring

Illustration: Gert Ejton

landsbyen. Før i tiden var det landbruget - ingen marker, ingen landsby. Det er til dels stadig sandt, men i dag er det færre og færre, der rent faktisk arbejder direkte eller indirekte i landbruget ude i landsbyerne.

For mange er det nu i stedet afstanden til naturen, pladsen og højt til himlen, der gør det attraktivt at bo på landet. Rummet rundt om landsbyen er altså gået fra at være et vigtigt erhverv til at være et forbrugsgode for de fleste. Men noget tyder på, at der er et skifte på vej igen.

Vi ser nemlig ind i en fremtid, hvor man planlægger store solcelleparker og flere vindmøller i det åbne land. En iver, der i høj grad er båret af både erhvervsliv og politikere. Spørgsmålet er så, hvorvidt landsbyerne drager nytte af denne grønne omstilling, for med opførelsen af de store anlæg til vedvarende energi er der en risiko for, at naturskønheden forringes - og at naturen som forbrugsgode bliver mindre.

Hvis vi ikke er påpasselige, risikerer vi altså, at det rum, som landsbyerne lever af, bliver kommercialiseret i en sådan grad, at det ikke længere "tilhører" landsbyen eller bidrager til det gode liv i landsbyen.

Men projekter inden for den grønne omstilling behøver ikke at betyde døden for de lokale landsbyer. Rummet omkring landsbyen udvikles bare på ny - så længe vi inddrager de lokale borgere og tilgode ser landsbyerne i den strategiske landsbyplanlægning.

For at landsbyboerne bibeholder ejerskabet og tilhørsforholdet til rummet omkring dem, kræver det, at det, der bliver opført i rummet, også ejes af dem, som bor der.

"Not in my backyard" - eller "ikke i min baghave" - handler om danskernes forhold til vedvarende energi. For mens størstedelen af danskerne anerkender værdien af vedvarende energi, vil vi helst ikke have anlæggene lige i vores baghave.

"Not in my backyard"-effekten er dog ikke et problem der, hvor landsbyerne er gået sammen om energiprojekter. Her er projekterne i stedet en lokal stolthed og indkomstmulighed. Ikke en øjebæ, men et samlingspunkt for lokal identitet. Ligesom landbruget har været i mange år.

NÅR VI ER på vej mod en fremtid, hvor energi er højt på dagsordenen, kræver det altså, at kommunerne i langt højere grad tænker sektorerne sammen. For når private virksomheder får lov at opføre store energiprojekter, hvad enten det er sol, vind eller biogas, påvirker det landsbyerne omkring.

Kommunerne er blevet bedt om at lave strategier for levedygtige landsbyer, men hvis landsbyerne skal være levedygtige, kræver det, at kommunerne inddrager de lokales identitet og tilhørsforhold til rummet omkring landsbyen i planlægningen - og så skal der nok også være plads til den grønne omstilling.

Og med rigelig energi i landsbyerne, ser fremtiden måske alligevel lidt lys ud.